

Солдатський подарунок

Олег Буцень

Тільки надвечір Василько прийшов до пам'яті. Повільно розплющив очі, кліпнув довгими обважнілими віями раз, удруге і втупився в білий лікарів халат.

— Нарешті,— полегшено зітхнув лікар.

Його стомлене, неголене обличчя затепліло усмішкою. І тут же вона перебігла до гарненької медсестри Тані, а від неї — до вусатого чоловіка з забинтованою рукою, що стояв поруч.

— Ну, веселіше, веселіше дивись! — підбадьорив хлопчика лікар.— Ніяк не збагнеш, куди попав? У госпіталь, Друже. Сталося тобі лихо. Та нічого, одужаєш.

А вранці у вікно зазирнуло сонце. Воно пробило в небі сіру кошлату хмару і кинуло промінець Василькові просто на руку. Але хлопчик, здавалося, і не помітив його, як і раніше, лежав нерухомо, лише зрідка блукаючи порожнім поглядом по палаті.

А ще згодом до нього на ліжко сів той самий дядько з забинтованою рукою. Рука була в марлевій косинці і висіла перед грудьми.

— Семерня Матвій Порфирович,— відрекомендувався поранений.— До генерала ще трохи не дослужився, поки що в сержантах ходжу. А в тебе як із званням?

Василько заперечливо хитнув головою.

— Значить, нема. Так, так. Ну то нічого, не журись.

Він нахилився майже впритул до Василькового вуха і, озираючись, щоб, бува, ніхто не підслухав, таємниче зашепотів:

— Мені вже сорок другий, і то я не втратив надії в генерали вийти. А в тебе ще все попереду!

Випростався, розгладив густі, підсмалені махоркою вуса, під якими ховалася лукава усмішка.

В палаті, в дальньому кутку, хтось тихо застогнав. Василько насторожився: він ще не звик до цих госпітальних звуків, від яких ставало моторошно і тужний біль шарпав за серце.

А Семерня навіть оком не моргнув, тільки заговорив голосніше:

— У нас в роті був ось такий же, як ти, хлопчик, розвідник.

— А ви розвідник?

У Василькових очах крізь утому і біль прохопилась неприхована цікавість.

— Як тобі сказати? Що накажуть — те й роблю. Така наша солдатська служба.

Семерня вже знав, що Василько жив десь тут недалеко, в селі, кілька днів тому його село наші частини відбили в німців. Довго не хотіли відступати фашисти, а коли таки довелось — геть усі хати попалили, ще й людей розстріляли. Василькові батьки теж загинули, а його самого, непритомного, ледь живого, бійці підібрали і привезли до госпіталю.

Довго дивився Семерня на нерухоме дитяче тільце під грубою ковдрою, на

заплющені очі, на нерухомі синяві губи. А зараз радів, що хлопець прийшов до пам'яті, почав розмовляти.

Він неквапно зняв з тумбочки чашку з водою.

— Попий трохи. Он зовсім пересохли губи.

Потім дбайливо підбив подушку однією рукою, поправив ковдру.

— І спи, більше спи — швидше видужаєш.

Минуло ще кілька днів, і Василькові покращало. Але, як і раніше, він здебільшого мовчав, утупивши в стелю блакитні, наче два озерецька, очі. Евакуювати його в тил лікар не наважувався.

— Кволий іще, небезпечно,— казав він Семерні, який щодня заводив з ним розмову про хлопця.

Та й в госпіталі тим часом стало вільніше: декотрих відправили в тил, а дехто з легкопоранених подався у свою частину. Чекав виписки і Семерня. Але до його радості несподівано додалася добра пайка смутку. Звик старий солдат до Василька, як до рідного. Цілими днями розважав його веселими балачками, навіть годував сам. А вночі, коли груба холола і дошкульний грудневий вітер перевіряв кожну шпарку в стінах, не один раз вставав, підходив до Василькового ліжка, по-материнськи дбайливо поправляв постіль і обережно пробирався на своє місце. Сідав, і ще довго чорніла в нічному мороці його невиразна самотня постать.

Якось уранці до палати вихором влетіла медсестра Таня: пошту принесла. І в кожного млосно защемило серце від надії — може, йому лист? Але Таня задарма листів не віддавала. Навіть тяжкопоранених примушувала "танцювати".

— Калашников! — задзвенів у палаті її веселий дівочий голос.

Старший лейтенант, льотчик, висунув з-під ковдри кінчик ноги і під веселий Танин наспів поворушив негнучкими пальцями. Це вважалося, що він потанцював і чесно заслужив листа. А старий піхотинець, якому міною поранило обидві ноги, взяв за халяву свого чобота і кілька раз гупнув ним об підлогу: якщо не він, то хоч чобіт трохи потанцював!

Та найбільше танцювали руками, світячи на всі боки долонями і спритно ворущачи пальцями.

Василько зроду не бачив таких "танців" і тому дивився на все це здивовано і водночас журно. Як би то він затанцював, коли б це йому принесла Таня бодай маленького, зовсім куцого листа! Тільки від кого?

А пустуха Таня, роздавши листи і газети, мимохідь сунула йому під подушку щось невеличке, плескاته. І враз шугнула в двері.

Василько помацав рукою під подушкою і витяг... плитку шоколаду. Ніяково усміхаючись, покрутив її в руках, поки не прочитав з усіх боків червону обгортку. Потім обережно зсунув її,— так, щоб не розірвати. Хотів тихо розгорнути сріблястий папір, а він, як навмисне, захрустів на всю палату. Узняв у рот відломлену крихту — губи мрійно заворушилися у насолоді, густі вії лягли на щасливі очі.

Семерня підвівся з ліжка і вийшов у коридор. Він не хотів полахати Василькової

радості і вдав, що нічого не бачив. А сам подумав: "Он як повеселішав од якоїсь шоколадки!"

Вийняв з кишені блискучий портсигар. Клацнув кришкою. Але на біса він Василькові? І запальничка, хоч і трофейна. Більше в Семерні нічого цікавого не було. А тут ще Новий рік скоро. Що б то його подарувати малому?.. Як його розважити? Радість зараз — найкращі ліки для нього.

Уночі Семерня лежав, накривши голову подушкою, і думав. Думки, як бджоли, роїлися в голові, заступаючи всі інші турботи. Сідав на ліжку, роздивляючись по палаті. І раптом прикипів поглядом до вікна. На вкритій товстою памороззю шибці, між усяких дивовижних рослин він побачив казкову ялинку. "Ну звичайно,— зрадів Семерня,— влаштувати ялинку! Хай невеличку, але справжню, лісову, новорічну. Де? Та тут же, в палаті. Оце буде Василькові радість!" — і він задоволено розгладив пухнаті вуса.

Тільки та радість, як сонце зимового дня: подражнилася світлим промінцем надії і сховалася за хмари непривітних важких думок.

Вранці кинувся Семерня до сестри розпитати, де тут поблизу ялинку можна дістати, а та йому:

— Ач чого захотів! Нема зараз тут близько лісу.

— Як це "зараз"? — не зрозумів Семерня.

— А так. У німців зараз ліс. По той бік фронту, за річкою. А по цей бік, де яка деревина була — геть-чисто все порубали...

"Ну, Матвію Порфіровичу,— сказав собі Семерня,— який же ти в біса розвідник, коли звичайної ялинки добути не можеш? Як собі хочеш, а ялинка Василькові мусить бути".

Цілий день він ходив коридором, вимірюючи його своїм важким солдатським кроком.

Нарешті придумав: "А може... може, товаришів попросити? Вони ж не відмовлять, майже щоночі на той бік, за річку ходять".

Сів Семерня на ліжку, присунув табуретку і тут же нашкрябав друзям листа. Все, як є: про Василька і про ялинку.

Одержали того листа в частині. Прочитав його старшина спочатку сам, потім уголос товаришам.

— Ну то як? — запитав бійців.

Задимили солдати цигарками, наче хмарка сиза повисла в окопі, мовчать. Звісно, у кожного десь сім'я лишилася, діти.

— Що ж тут гадати? — озвався один.— Ялинку хлопцеві дістати треба.

Перед світанком поверталися з завдання троє бійців. Зупинились у гайку перепочити і разом пошукати гарну ялинку. А навкруги така темнота, хоч в око стрель. Місяць сховався за хмари, ні зірки на небі.

Покружляли бійці лісом, потупцяли на галяві — не видно ялинок. Хіба навпомацки її знайдеш?

Лежать бійці на снігу, радяться, що робити. Не повертатися ж без ялинки, коли товаришам обіцяли. Чекати, поки той місяць визирне? Так скоро світанок зайде. І тут раптом— блись! — ракета. На парашуті спускається. Іншим разом хлопці згадали б німців крутим солдатським слівцем, а зараз поприпадали до землі в своїх маскувальних халатах і з-під касок зирк-зирк: де ж та ялинка хороша? Нагледіли: перед самим носом стоїть, сніжком притрушена, наче пухову хустку на голову напнула.

Не зовсім воно було звично — повертатись у частину з ялинкою. Коли б хто побачив, хіба ж не здивувався б: троє здоровецьких солдатів-розвідників, замість "язика", тягнуть через фронт ялинку! Звичайну зелену ялинку.

У госпіталь ялинку привіз сам старшина. У білому халаті наопашки, широчезний, ще б трохи підріс — певне, до стелі головою дістав би. Не ввійшов, а, як танк, всунув до палати і між ліжками попрямував до Василька, несучи в руках, як букет квітів, ошатну ялинку. Зупинився перед хлопцем, наче гора.

— Це ти і є Василько?

— Я...— розгублено відповів хлопець.

— Тоді ось тобі подарунок,— заgrimів на всю палату басовитий голос старшини. — Від моїх гвардійців. А от іграшки до неї.— Визволив з-під халата руку з великим пакунком.

Все це сталося так несподівано, що Василько навіть подякувати старшині забув. Отетеріло кліпав очима від радості і дивився на поранених, що з'юрилися коло його ліжка і вже радились, де краще прилаштувати зелену красуню.

А ялинка пахла смолою, лісом, морозом. На гілках від кімнатного тепла вже розтанули сніжинки, і між глищею зависли прозорі краплини. Здавалося, ялинка теж раділа, що потрапила на вільну землю, що принесла людям радість під Новий фронтний рік.